

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 12 ja 13 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelakia muutettavaksi siten, että sanotun lain ja yrittäjien eläkelain valtion osuutta koskevat säännökset yhtenäistyisivät niin pitkälti kuin se järjestelmien ero huomioon ottaen on mahdollista. Lisäksi ehdotetaan vakuutusmaksu-

jen perinnän keskeyttämisestä otettavaksi nimenomainen säännös maatalousyrittäjien eläkelakiin.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1982 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Maatalousyrittäjien eläkelakiin (467/69; MYEL) perustuvien eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannukset on hoidettu siten, että valtio on lähtökohtaisesti maksanut puolet sanotuista kustannuksista, joihin ei tällöin ole luettu MYEL:n 11 §:n 1 momentin mukaisen lisätujen kustannuksia. Toisen puolen kustannuksista on suorittanut maatalousyrittäjien eläkelaitos (MELA). MELA saa varat omaan osuuteensa sijoitustensa tuotoista sekä ennen muuta vakuutusmaksuista, jotka lasketaan soveltamalla sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamaa perusprosenttia siten, että vakuutusmaksu on 2/5 perusprosentin mukaan laske-
tusta vakuutusmaksusta maatalousyrittäjälle vahvistetun työtulon 8 000 markan (vuoden 1970 indeksi) määrään saakka sekä ylittävältä työtulon osalta perusprosentin mukainen. Sosiaali- ja terveystieteiden vahvistaa perusprosentin vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijän eläkelain (395/61; TEL) vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Jos edellä mainitut vakuutusmaksut, sijoitusten tuotto ja valtion avustus eivät ole riittäneet MYEL:n mukaisiin etuuksiin ja MELA:n muihin kuluihin, valtio on maksanut myös puuttuvan määrän. Tällaiseen lisäsuoritukseen on jouduttu vuodesta 1975 lukien. Esimerkiksi vuodelta 1980 valtio suoritti osuutenaan noin 69 % MELA:n menoista.

Nykyisen tilanteen jo vakiinnuttua ehdotetaan, että säännös puolen määrän korvaamisesta poistettaisiin tarpeettomana ja että samalla siirryttäisiin yrittäjien eläkelain (468/69; YEL) mukaisen järjestelmän tavoin käyttämään sanontaa valtion osuus nykyisen sanonnan valtion avustus sijasta. Esityksen mukaan MELA:n kustannettava osuus muodostuisi eläkelaitoksen saamista vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Muilta osin valtio vastaisi eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista.

Nykyisin MELA:n hoitokulut on valtion osuutta vahvistettaessa otettu huomioon MELA:n tilinpäätöksen mukaisina. On kuitenkin esitetty erilaisia käsityksiä, millaisin edellytyksin valtion osuutta tulisi nykyisten säännösten

mukaan suorittaa MELA:n hoitokuluihin. Tämän vuoksi säännöksiä ehdotetaan selvennettäviksi. Hoitokulujen arviointi valtion osuutta vahvistettaessa olisi eläkelaitoksen toiminnan yksityiskohtiin menevänä vaikeasti toteutettavissa ja vaatisi laajaa tarkastustoimintaa. YEL:n 10 §:ssä tarkoitettua hoitokulut ja sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Menettely YEL:ssä on osoittautunut yksinkertaiseksi eikä se ole antanut aiheutta erilaisille tulkinnoille. Tämän vuoksi ehdotetaan, että myös MELA:n hoitokulut ja sijoitusten tuotto laskettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Hoitokuluihin sisältyisivät myös poistot, lakisääteiset maksut ja verot. Näin luotaisiin puitteet, joissa MELA voisi järjestää toimintansa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE n:o 128/1981 vp.) on ehdotettu, että myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain hoitokulut laskettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Luopumiseläkkeistä aiheutuneet kustannukset maksetaan luopumiseläkelain (16/74; LUEL) 22 §:n mukaan valtion varoista siltä osin kuin LUEL:n vakuutusmaksut eivät riitä sanottuihin menoihin. LUEL:n hallintokulut suoritetaan MYEL:n 13 §:n mukaisesti. Tämän vuoksi edellä ehdotettu uudistus koskisi myös LUEL:n hallintokuluja.

Valtion osuutta laskettaessa MELA:n saamina vakuutusmaksuina ei ole otettu huomioon pakkoperinnässä olevia vakuutusmaksuja. Näin meneteltiin myös vahvistettaessa valtion osuus vuodelle 1980. YEL:n 10 §:n mukaan pakkoperinnässä olevia vakuutusmaksuja ei oteta huomioon mainitussa pykälässä tarkoitettua vakuutusmaksurahaston riittävyttä määrittäessä. MYEL:n kohdalla tilanne on ollut tulkinnanvarainen, koska pakkoperinnässä olevista vakuutusmaksuista ei ole nimenomaista säännöstä. Edellä olevan johdosta ehdotetaan MYEL:n 13 §:ää tarkennettavaksi siten, ettei eläkelaitoksen saamina vakuutusmaksuina otettaisi huomioon niitä maksamatta olevia maksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa.

MYEL:n mukainen vakuutusmaksu peritään yleensä kaksi kertaa vuodessa. Jos maatalousyrittäjälle vahvistettu työtulo on kuitenkin tiettyä markkamäärää (vuoden 1970 indeksissä

2 200 markkaa) pienempi, tapahtuu perintä kerran vuodessa. MELA keskeyttää vakuutusmaksun perinnän tietyissä tapauksissa. Jos maatalousyrittäjä on esimerkiksi hakenut vapautusta vakuuttamisvelvollisuudesta, on perintä keskeytetty hakemuksen käsittelyn ajaksi. Perinnän keskeyttäminen on kohdistunut keskeyttämisvuoden vakuutusmaksuihin sikäli kuin niiden perintään ei jo ole ehditty ryhtyä. Menettely on osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi niin MELA:lle kuin vakuutetullekin, joka ei vapautushakemuksen tekemisen jälkeiseltä ajalta enää odota joutuvansa maksamaan vakuutusmaksua. MELA on niin ikään keskeyttänyt vakuutusmaksun perinnän silloin, kun vakuutettu on valittanut työtulopäätöksestä. Perintä on myös keskeytetty työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkehakemuksen käsittelyn ajaksi. Esimerkiksi uusista työkyvyttömyyseläkehakemuksista noin kolme neljäsosaa tulee hyväksytyiksi. Jos perintää näissä tapauksissa jatkettaisiin, vakuutusmaksuja jouduttaisiin palauttamaan hakemuksen saapumisen jälkeiseltä ajalta.

Kuten edellä on todettu, perinnän keskeyttäminen on havaittu tarkoituksenmukaiseksi. MYEL:ssä ei kuitenkaan ole selviä ohjeita näitä tilanteita varten. Tämän puutteen korjaamiseksi ehdotetaan MYEL:n 12 §:ään lisättäväksi vakuutusmaksujen perinnän keskeyttämistä koskeva uusi 5 momentti. Oikeus perinnän keskeyttämiseen koskisi MYEL:n 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja muutoksenhakutilanteita sekä tapauksia, joissa maatalousyrittäjä hakee vapautusta vakuuttamisvelvollisuudesta taikka työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä.

MELA:n kirjanpidossa on vakuutusmaksut, joiden perintä on keskeytetty, merkitty todennäköiseen arvoon. Tämä tietää sitä, että perinnän keskeyttämistapauksissa vakuutusmaksut voidaan myös valtion osuuden kannalta lukea MELA:n vakuutusmaksutuloksi siltä osin kuin ne todennäköisesti tullaan saamaan. Näin on myös menetelty vuoden 1980 valtion osuutta vahvistettaessa. Koska perinnän keskeyttämissä tapauksissa vakuutusmaksutulo voidaan laskea kirjanpitosäännösten ja -ohjeiden mukaan, MYEL:n 13 §:ään ei tarvita asiasta erityissäännöstä.

MYEL:n 11 §:n 1 momentin mukaan maatalousyrittäjillä on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien ehdoin ja maksuin oikeus järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on MYEL:n edellyttämää eläketurvaa parempi.

Kysymys valtion osallistumisesta näiden lisäetujen kustannuksiin on tulkinnanvarainen. Vuodelta 1980 näihin kustannuksiin ei myönnetty valtion osuutta. Periaatetta, jonka mukaan vakuutetut pääasiassa itse kustantavat sanotun lisävakuutuksen, on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Lisäeläkkeisiin tulevat indeksikorotukset olisi kuitenkin syytä asettaa eri asemaan. Näin on tehty myös YEL:n mukaisessa järjestelmässä. Edellä olevan johdosta ehdotetaan, ettei MYEL:n 13 §:ää sovellettaessa otettaisi huomioon lisäeläketurvaa. Ehdotuksen mukaan lisäeläkkeisiin tulevat indeksikorotukset otettaisiin kuitenkin valtion osuuden piiriin siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riitä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu uudistus on luonteeltaan lähinnä tekninen eikä se aiheuta valtion menoihin lisäystä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan vuoden 1982 alusta, kuitenkin siten, että 13 §:ää sovellettaisiin vahvistettaessa valtion osuus jo vuodelta 1981.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 12 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 13 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetulla lailla (511/71), sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla (391/76), uusi 5 momentti seuraavasti:

12 §

Maatalousyrittäjän hakiessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vapautusta vakuuttamisvelvollisuudesta tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua muutosta eläkelaitos voi keskeyttää vakuutusmaksun perinnän, kunnes vapautushakemus tai muutoksenhaku on käsitelty. Kun maatalousyrittäjä hakee työkyvyttömyyseläkettä, voi eläkelaitos niin ikään keskeyttää perinnän, kunnes hakemus on ratkaistu.

13 §

Tämän lain mukaisten eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista vastaavat maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Muilta osin valtio vastaa eläkkeiden ja muiden

etuuksien kustannuksista. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa.

Tätä pykälää sovellettaessa ei oteta huomioon 11 §:n 1 momentin mukaista eläketurvaa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin eläkkeisiin luetaan kuitenkin 11 §:n 1 momentin mukaisiin eläkkeisiin työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tulevat korotukset siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riitä.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa

tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1982.

Tämän lain 13 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa valtion osuus vuodelta 1981.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Luja-Penttilä*

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 12 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 13 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetulla lailla (511/71), sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä toukokuuta 1976 annetulla lailla (391/76), uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Maatalousyrittäjän hakiessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vapautusta vakuuttamisvelvollisuudesta tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua muutosta eläkelaitos voi keskeyttää vakuutusmaksun perinnän, kunnes vapautushakemus tai muutoksenhaku on käsitelty. Kun maatalousyrittäjä hakee työkyvyttömyyseläkettä, voi eläkelaitos niin ikään keskeyttää perinnän, kunnes hakemus on ratkaistu.

13 §

Valtio suorittaa vuosittain maatalousyrittäjien eläkelaitokselle avustuksena puolet tähän lakiin perustuvista eläkkeistä ja muista etuuksista, joihin tällöin ei kuitenkaan lueta 11 §:n 1 momentin mukaisia etuuksia. Jos eläkelaitoksen saamat vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto sekä edellä sanottu avustus yhteensä eivät riitä tämän lain mukaisiin etuuksiin ja eläkelaitoksen muihin kuluihin, maksaa valtio avustuksena myös puuttuvan määrän.

13 §

Tämän lain mukaisten eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista vastaavat maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Muilta osin valtio vastaa eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa.

Tätä pykälää sovellettaessa ei oteta huomioon 11 §:n 1 momentin mukaista eläketurvaa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin eläkkeisiin luetaan kuitenkin 11 §:n 1 momentin mukaisiin eläkkeisiin työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tulevat korotukset siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riitä.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1

Voimassa oleva laki

momentin mukaisena avustuksena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Ehdotus

momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitetut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1982.

Tämän lain 13 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa valtion osuus vuodelta 1981.
